

Sabelskjöldarn

2004

Kära släktmedlemmar!

Tiden går och när jag var yngre eller jag kanske ska säga när jag var ung tyckte jag att år 2000, det var så avlägset så dit kommer man väl aldrig, men när ni läser detta så har det gått en bit in på det fjärde året på det här årtusendet. Och som alltid vid ett årsskifte ser man bakåt vad som hände år 2003. För vår del i släktföreningen så var ju släktträffen här i Kristdala och Bråbo den största händelsen och den var verkligen lyckad.

Man ser ju också framåt vid ett årsskifte och vad händer då på det här nya året, jo, i år är det ordinarie släkthemöte då det var tre år sedan vi var i Kalmar och i protokollet därifrån står att nästa släkthemöte skulle bli i Uppsala. Vi pratade om detta i Bråbo i somras. Uppsala blir lite långt norrut tycker vi i styrelsen. Vi har inte så många medlemmar som bor norr om

Uppsala så vi föreslog i stället Söderköping och ingen protesterade mot detta.

Vi har därför i styrelsen beslutat att kommande släkthemöte blir på Söderköpings Brunn lördagen den 28 augusti 2004.

Vi har aldrig haft släkthemöte i Söderköping tidigare. Det är en fin anläggning med gamla anor och gott om utrymme. Det har lyckats oss att få Stig Ekblad, som är mycket kunnig att skriva och berätta om brunnen och dess historia. Vi är mycket tacksamma för detta.

Våra styrelsemöten brukar vi ha där då det är centralt för oss. En del av styrelsen bor i Stockholm, Nyköping och Västerås och vi här i Kristdala, Oskarshamn och Västervik.

Det är min förhoppning att Söderköping är centralt och bra och intressant för er också och att ni möter upp så många som möjligt så att vi får lika trivsamt som vi hade i somras.

Välkomna alltså till Söderköpings Brunn den 28 augusti 2004.

*Kristdala i april 2004
Allan Ohlsson
Ordförande*

Inbjudan till årsmöte med Sabelskjöldska släktföreningen i Brunnssalongen å Söderköpings Brunn, Söderköping

Lördagen den 28 augusti 2004

Program

12.00-13.00	Lunch
13.00-15.00	Mötesförhandlingar
15.00	Kaffe och avslutning

Välkommen till föreningens årsmöte och en stunds släktsamvaro i en vacker miljö.

Välkomna till Söderköping!

Ni har valt en stad som är en av Sveriges äldsta och brukar nämnas i samma andetag som vi talar om Arboga, Sigtuna och Strängnäs, Sveriges fyra äldsta städer. Redan på 1000-talet var Söderköping en känd handelsplats som kretsade runt ett kloster för fransiskanermunkar. Dom var "businessmunkar" som gjorde affärer med Tyskland och byggde bl.a. upp S:t Laurentii kyrka, en fantastisk helgedom!

Staden utvecklades och blev riktig stad på 1200-talet. Storån var vid denna tid farbar (landhöjningen hade inte gjort sitt) och från Söderköping skeppades bl.a. djurhudar, spannmål och kanoner genom Hansaflottan. Importen bestod av vin, kryddor, vackra tyger och mycket annat. Lite kuriosita är att språket vid rättgångar i Rådhuset var tyska. På 1500-talet hade Gustav Vasa makten i Sverige och bodde stundtals ute på slottet Stegeborg. Hans son, Johan III, föddes där och regerade Sverige från Söderköping. En stor brand 1567 ödelade hela staden och kungen flyttade till Stockholm och slottet Tre kronor. Ett resultat av branden var att kungen ville att Söderköping skulle byggas upp igen. För att finansiera detta erbjöd kungen 13 års skattefrihet till alla som byggde stenhus. Trähus fick bara ett år utan skatt. Vid denna tid

byggde kungen ett hus som heter "Johan III hus" och stod klart 1568. Detta hus finns kvar och inrymmer Axel Wallbergs skoaffär vid Rådhusorget.

År 1774 fick Söderköpings Brunn kungliga privilegier av Gustav III och kunde därmed segla upp som en betydande kurort i Sverige som främst besöktes av adeln och militärer. Runt 1820 blev Dr Lagberg läkare och han införde en ny behandlingsmetod, "Priznitska" metoden som gick ut på att en stark Gudstro o kallt vatten kunde bota alla sjukdomar! Lite kvacksalveri var det nog!

Göta kanal började byggas 1801 och stod klar 1832, invigdes i Mem av vår förste Bernadotte, Karl Johan XIV. Nu kunde man åka båt mellan Stockholm och Göteborg på endast fem dagar och slippa de danskarna som skulle ha tull för att passera Öresund. Men ingen lycka varar för evigt, engelsmännen hade den dåliga "smaken" att uppfinna ångloket och då byggdes västra stambanan mellan Stockholm och Göteborg och nu kunde man resa på endast ett dygn samma sträcka!

Söderköping idag är en mycket levande och attraktiv stad med bra service och nära till Norrköping och Stockholm.

*Varmt välkomna hit!
Stig Ekblad*

Brita Larsdotter - modell på Nyköpingshus

Foto: Anna-Lena Hagsell

Drygt 200 år efter det dramatiska kalaset "Nyköpings Gästabud" på Nyköpingshus, bodde och verkade åldfrun Brita Larsdotter på Nyköpings slott. Brita var mor till Carl Jönsson, som senare fick namnet Sabelskjöld. I utställningen Fursten på Nyköpingshus finns idag en modell av Brita Larsdotter.

För några år sedan kunde man läsa en artikel i Södermanlands Nyheter om Brita Larsdotters far och

Carl Sabelskjöld's morfar, Laurentius Andrae. Här är ett utdrag ur artikeln:

"Den förste evangeliske kyrkoherden i Helgona i Nyköping, Laurentius Andrae, blev genom sina åtta barn stamfar till ett vitt förgrenat släkträd. Tidigare hade prästerna som bekant inte fått gifta sig. Nu tog de skadan igen.

Om hans hustru vet man, typiskt nog, inte mycket mer än att hon hette Marita. Om barnen så mycket mer, bl.a. därför att de efter faderns död råkade i tvist om den gård i Nyköping som han förlänats av hertig Karl, vars förtroende han tydligt i hög grad åtnjöt.

Hertigen hade från sitt sovrumsfönster på Nyköpingshus en god utblick mot Helgona kyrka och kunde möjligen hålla sina ögon också på fader Lars och hans göranden och låtanden. Herr Lars var också verksam på riksplanet. Han deltog i riksdagen 1568 och han var en av undertecknarna av Uppsala mötes beslut 1593, där den av Johan III införda liturgien, den s.k. Röda boken avskaffades. Den heliga skrift skulle nu vara det enda rättesnöret för människans tro, hette det, inte vad påvar och kyrkomöten bestämde. Vid reformationen tvingades klostren att slå

Forts sid 3

Referat från släktmötet i Bråbo den 31 maj 2003

Gunvor Tribberg, Eira Fröjd-Rutegård, Herbert Bredhammar, Stina Sandebäck, Birgit Pihl och Allan Ohlsson är alla ättlingar till Carl Sabelskjöld. De två förstnämnda är syskon till släktföreningens grundare. Herbert Bredhammar, Birgit Pihl och Stina Sandebäck har varit med sedan starten 1967 och Allan Ohlsson är ordförande i föreningen.

Enligt släktföreningens stadgar har vi släktmöte vart tredje år. Inom styrelsen hade vi diskuterat att ha ett extra släktmöte, och förra året slog vi till. Den 31 maj bjöd vi in till en släkträff här i Kristdala och Bråbo. Det visade sig vara riktigt lyckat. Vädret var det bästa, soligt och fint och naturen är ju som allra finast vid den här tiden, men det bästa av allt var att det kom 118 personer.

Skälet till att vi valde Bråbygden var för att det var här som Sabelskjöldarna hade sin förläning.

Vi började med att äta en god buffé, en representant från "Bråbygdens intresseförening" informerade oss om Bråbygden och de olika aktiviteter som pågår där. Marianne Lindén hade sin dator med till träffen och kunde med hjälp av denna, svara på medlemmarnas många frågor.

Vi hade hyrt in en buss så när vi hade ätit och pratat och bekantat oss med varandra så satte vi oss i bussen och gjorde en rundtur i den fagra Bråbygden. Bussen fick köra tre turer så att alla kom med. Vi stannade till i Bråhult där Sabelskjöldarna hade sin sätesgård. Vi kände historiens vingslag när vi såg ut över den plats där Sabelskjöldarna bodde. Idag finns bara resterna av en husgrund kvar men på våren blommar här påskliljor som kanske någon Sabelskjöldare har planterat. Efter besöket i Bråhult, drack vi kaffe och åt hembakade bullar.

När vi hade umgåtts ytterligare ett tag åkte vi i våra bilar fram till Kristdala och gick in i kyrkan. Där

Brita Larsdotter forts.

igen och kyrka och prästerskap fick mycket större ansvar för sjuk- och fattigvård. I tider av krig och farsoter var det de fattiga som drabbades hårdast. Det var illa ställt med Sverige – landet var så gott som lamslaget. Herr Lars hade säkert alla händer fulla, när han förutom predikningar, dop och jordfästningar också praktiskt skulle bistå de sjuka.

En av döttrarna, Brita Larsdotter, gifte sig med Jöns Mårtensson, som var fogde på Julita gård och

beundrade vi Svante Sabelskjölds begravningsköld som hänger på väggen och den mässhake som släktföreningen skänkte till kyrkan vid föreningens bildande och inte minst vår fina brudkrona som fanns till beskådande. Jag informerade om kyrkans historia och dess inventarier. Sabelskjöldarna var ju på sin tid engagerade i kyrkans verksamhet vid flera tillfällen.

Vi fick lyssna till en fin avslutning av Tomas Sannerud, präst i Norrköping, Sabelskjöldare och dotterson till den siste av den kända prästsläkten Meurling här i Kristdala. Till sist sjöng vi psalmen Härlig är jorden och speciellt andra versen "Tidevarv komma, tidevarv försvinna, slakten följa slaktens gång" passade bra för vi kände oss alla som en länk i en lång kedja ända sedan Karl Jönsson Sabelskjöld gifte sig med sin Magdalena och fick överta svärfars förläning här i Kristdala. En fin dag värd att minnas.

*Allan Ohlsson
Ordförande*

Vibyholm. När man hör att Brita hade hand om fataburen på Nyköpingshus, undrar man onekligen vem av makarna som nödgades pendla. Deras son Carl adlades Sabelskjöld".

I samband med släktföreningens möte på Nyköpingshus 1998 har kanske den uppmärksamme besökaren vid den guidade visningen av utställningen, noterat modellen av Brita Larsdotter.

Boken hittade sin rätta ägare

Sommaren 2003 fick vi besök från Amerika av tre generationer Sabelskjöld, Carrie, Karen och Andrea. I början av 1900-talet utvandrade Carries morfar Gottfrid Dahlström till Amerika och några år senare utvandrade även Carries mamma Agda och det var alltså hennes barn, barnbarn och barnbarnsbarn som nu besökte sitt ursprung. Familjen ägde en gård i Brånäs, en liten by i Bråbygden. Vid flytten till Amerika såldes gården till August Nilsson och övertogs senare av sonen Arne.

Inför besöket ställde vi oss frågan vad som kan vara av intresse för de långväga släktingarna att se under sin vistelse i fädernebygden – särskilt som de själva gärna tar med sina svenska gäster till ett så storslaget landskap som Grand Canyon i Arizona. Eftersom Karen är mycket intresserad av släktforskning – nära nog på heltid - så skulle det väl ändå vara intressant att få se sin gamla släktgård från insidan lite mera i detalj. Sagt och gjort – jag tog kontakt med gårdens ägare och han hade full förståelse för tankegångarna och välkomnade oss dit. Att få titta in i den gamla mangårdsbyggnaden och känna historiens vingslag blev ganska mäktigt. Jag vågar nog påstå att så i detalj har det huset aldrig blivit förevisat tidigare - till och med mönstren på de gamla tapeterna på överväningen blev fotograferade digitalt.

Under ett av mina samtal med Arne berättade han att gården i Brånäs hade varit i familjen Dahl-

ströms ägo sedan 1833. Gottfrids far hette Nils Nilsson och han hade köpt gården just det året, vilket framgår av de gulnade köpehandlingarna som fortfarande finns kvar.

Några dagar innan vi väntade vårt Amerika-besök kom min gode granne "Peder i Humleryd" förbi. Peder är en av traktens yngre personer, som bl.a. är mycket engagerad i hembygden och känner till gammal bebyggelse och gamla tiders innevånare. När jag frågade om han kände till Nils Nilsson i Brånäs berättade han att hade en gammal bönebok som han hade hittat i samband med renovering av sin lillstuga för ett antal år sedan. I boken står det skrivet *Nils Nilsson Brånäs 1833* med sirliga bokstäver och Peder hade nog funderat på vem denne Nils Nilsson kunde vara.

Nu fick han svaret – den hade alltså tillhört Carries morfarsfar. Peder som är en generös person sa att "den boken vill jag ge till dina släktingar när de kommer på besök" och så blev det. Peder överlämnade boken till en överlycklig Karen - vilken fantastisk gåva och vilket minne – böneboken kom efter 170 år åter i rätta händer.

Karen fick en ny klenod till sin samling i hemmet i Phoenix Arizona och var full av iver att få berätta händelsen för sina släktforskande vänner i Amerika.

*Rolf Svensson,
Nyköping och Brånäs
Vice ordf.*

Ytterligare en gren i släkten Sabelskjöld

I boken "Om ätten Sabelskjöld och livdragonen Carl Sabelskölds avkomlingar" fattas en gren som gäller Carl Nilsson på sid 76. Det har visat sig att i kyrkboken fanns ett kors vid Carl Nilssons namn men korset betydde inte att han avlidit, utan att han hade flyttat. Beviset för att det ligger till på det här sättet är utdrag ur en bouppteckning som lyder:

"År 1806 den 24 november blev bouppteckning hållen efter dannemannen välförståndige Carl Nilsson i Björnhult, vilken kort förut eller den 19de i samma månad med döden avlidit och lämnat efter sig gamla änkan Marja Mårtensdotter, en med henne sammanavlade dotter Anna Catharina Carlsdotter 3 år gammal och inställde sig tillika med flera gode män den omyndigas farbroder rusthållaren Nils Nilsson i

Tigerstad och undertecknade värderingsmän och uppgav änkan till uppteckning som följer..."

Sedan följer ett stycke om fastigheten på 1/8 i Björnhult, som kommer från ankans sida. Mot slutet nämns fordringar och skulder, dessvärre bara som klumpsummor (enl. särskild förteckning). Slutligen har bouppteckningen undertecknats av änkan, Nils Nilsson i Tigerstad, Abraham Andersson i L. Bråbo och värderingsmännen. Av intresse för Carls identifiering är naturligtvis hans bror Nils Nilsson, angiven som dotterns "faderbroder".

För dem som är intresserad av den "nya" grenen kommer förteckning över ättlingarna att finnas vid årsmötet på Söderköpings Brunn. Det går också bra att ta kontakt med Marianne Lindén, tfn 0491-720 52 för ytterligare information.

Marianne Lindén

Fler i släkten?

Känner du någon Sabeskjöldare som ännu inte är med i vår förening men gärna vill bli medlem?

Medlemsavgiften är för tillfället 100 kronor/år per person eller 150 kronor per familj/år.

Beloppet betalas in på postgironummer 16 56 77 - 6. Uppge namn, adress och telefonnummer på blanketten.